

Vodná a vidiecka turistika bez hraníc

ERDF / INTERREG III A
Community Initiative 2000 – 2006
TACIS Programme

ÚVOD

Dnes začneme mottom:

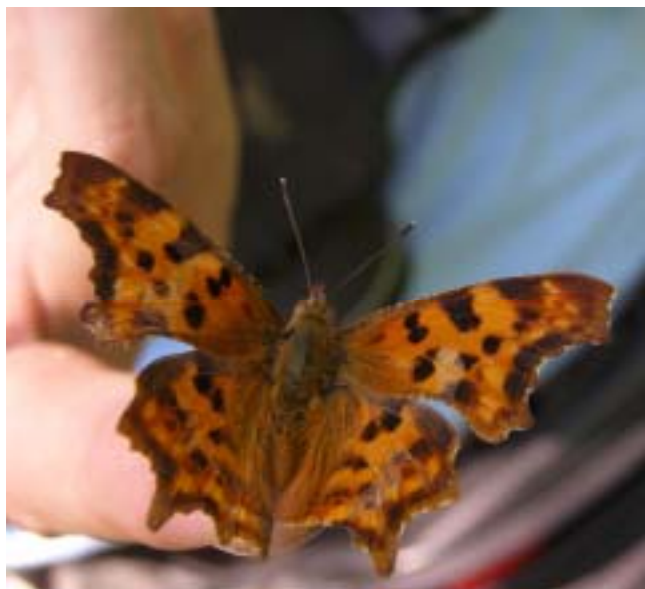
...Keď veľa malých ľudí bude robiť na mnohých malých miestach mnoho malých vecí, môžu zmeniť tvár sveta.

Nič, čo má byť naozaj trvalé, nejde rýchlo. A preto postupujeme pomaly krok za krokom spoločne a začínajú aj v Medzibodroží pribúdať subjekty a ľudia, ktorí chcú robiť veľa zaujímavých vecí spoločne. Tvár Medzibodrožia sa tým zmení k lepšiemu.

Pridajte sa aj vy.

Zavolajte aj ďalších,

ktorí sa chcú na tejto zmene podieľať.

Zápis z III. pracovného stretnutia Vodná a vidiecka turistika bez hraníc

6.9. 2006, Viničky

Prítomní: podľa prezenčnej listiny.

Program stretnutia:

1. Informácie o najnovších aktivitách, akciách, projektoch
2. Zhrnutie výsledkov Analýzy slabých a silných stránok partnerov a regiónu, analýza príležitostí a ohrození v oblasti vodnej a vidieckej turistiky
3. Dokončenie stanovenia cieľov pre oblasti definované predchádzajúcou analýzou
4. Dohodnutie komunikačného a informačného systému pre Medzibodrožie
5. Dohodnutie ďalšieho stretnutia, zhrnutie, záver

1. Informácie o najnovších aktivitách, akciách, projektoch

- J&J Ostrožovič, Veľká Trňa – otvorili novú pivnicu, vybudovali ubytovanie (kapacita 10 postelí)
- Obec Viničky – 137 ha je registrovaných ako vinice, z toho polovica je vysadená viničom. V Zlatom strapci je kapacita 10 postelí. V poľnohospodárskom učilišti je 20 lôžok, pivnica na degustáciu, sami vlastnia 30 ha viníc, majú vhodné prednáškové miestnosti s kapacitou 100 osôb. Vidia možnosť požičiavania bicyklov.
- LUMIX TRADE, s.r.o. – prevádzkujú nákladnú loďnú dopravu cez Bodrog a Tisu do Maďarska. V Ladmovciach majú na 10 rokov licencovaný prístavný pontón, pripravujú aj osobnú dopravu. Prevádzkujú tiež rybník Podkova pre športové rybárstvo. Ponuka: ešte na jeseň urobiť plavbu na Housboate.
- Hviezda Medzibodrožia – je potrebné vytvárať „dobrý imidž“ regiónu.
- Borša – Spoločnosť Rákoczyho, zorganizovali doteraz 40 akcií s medzinárodnou účasťou, v kaštieli je zriadené múzeum. Každoročne organizujú tábor pre výtvarných umelcov, návštevníci prídu aj loďou. Môžu poskytnúť ubytovanie (20-40 osôb), na pozemku je miesto aj pre stany.

- Osada HATFA – je vo vlastníctve cirkvi, 100 lôžok je v 2-, 5- a 11-posteľových izbách, 2- posteľové majú samostatné sprchy.
- BENCE, Tibor Szemán
- v Somotore sa otvára kaviareň + penzión (18+2 lôžka),
- v Kráľovskom Chlenci – otvára sa Dom Európy
- dá sa už vytvoriť adresár ubytovacích a stravovacích zariadení v Medzibodroží
- pripravuje sa certifikovaný kurz vzdelávania pre turistické služby
- p Szakács – pripravuje sa obora pre daniela, robí sa prieskum teplých prameňov

- Množstvo akcií (letné tábory, tvorivé dielne, tanečné domy apod.)
- Zachované ľudové remeslá a tradície
- Voľné objekty vo vlastníctve obcí
- Existujúce projekty pre cyklotrasy, turistiku, zásobníky projektov...
- Ochota časti ľudí na spoluprácu a dobrovoľníctvo
- Dobrá cezhraničná spolupráca medzi samosprávami aj mimovládnyimi organizáciami
- Svätá Mária je pútnické miesto
- Atrakcie - najnižšie položené miesto v SR - Klin n/Bodrogom, výskyt korytnačky bahennej
- Tradícia: 10 rokov sa splavuje Latorica, Laborec, Bodrog
- Prechodnosť hranice pre peších a cyklistov na 6 lokalitách

Výsledky analýzy slabých a silných stránok, príležitostí a ohrození v oblasti vodnej a vidieckej turistiky v Medzibodroží

Silné stránky

- Začínajú sa objavovať zaujímavé ponuky služieb pre návštevníkov (celodenný výlet motorovou loďou, programy pre rybárov, ornitológov...)
- Prírodné hodnoty a krásy: CHKO Latorica, Prírodné rezervácie, Územie európskeho významu Natura 2000, Ramsarská lokalita, zachované lužné lesy, mŕtve ramená, mokrade, unikátne živočíšstvo (najmä vodné vtáctvo a ryby) a rastlinstvo
- Živé náboženské obce
- Rozvinuté rybárstvo a poľovníctvo
- Tokajská oblasť, vinohradníctvo a vínne pivnice v celom regióne
- Cesta na hrádzi je ideálna pre cykloturistiku
- Mosty cez Latoricu a Bodrog
- Archeologické a historické pamiatky, archív písomností
- Latorica (31.4 km) a Bodrog (15 km) sú bezpečne splavné malými člmi po celej dĺžke, sieť vodných ciest (mŕtve ramená, Tice, Tisa, Karčava)
- Niekoľko pekných pláží, miesta vhodné na táborenie a odpočinok
- Dopolia „neobjavený“ región
- Geopolitická poloha (3 hranice)
- Bohatý kultúrny a umelecký život (festivaly, tájház, galéria, chrámové chóry a pod.)
- Dvojjazyčnosť
- Možnosti ubytovania a stravovania
- Výborná miestna kuchyňa
- Dobré železničné spojenie a hustá cestná sieť
- Miestna produkcia (syry, zelenina, víno, pálenka) čiastočne v bio kvalite
- Rodinné farmy
- Atrakcie (najnižšie položené miesto, Rákoczyho kaštieľ, apod.)
- Silný tretí sektor (mimovládne organizácie)

Slabé stránky

V zátvorke je uvedený počet získaných bodov pri bodovaní dôležitosti

- Premnoženie komárov
- Zlá sociálna situácia, vysoká nezamestnanosť
- Chýba oddanosť pre vec - učiteľia a pod.(1)
- Zanedbané a nekosené/nespásané brehy a pastviny, čierne skládky (3)
- Nefunkčné poľnohospodárstvo, takmer žiadna živočíšna výroba
- Nie sú zmapovaní miestni vinári a poľnohospodári/farmári
- Prevláda pesimizmus a letargia, slabá motivácia (2)
- Nedostatočné ponuky programov a služieb pre návštevníkov (3)
- Starnutie populácie, pribúdanie príslušníkov zo slabých sociálnych vrstiev (2)
- Slabá úcta k hodnotám, vandalizmus (1)
- Chýba ucelený a koordinovaný informačný systém, manažment informácií, je nedostatok informácií, znalostí a komunikácie (9)
- Nedostatok tvorivosti a podnikavosti (1)
- Chýba tím aktivistov v regióne pre spoločné plánovanie a koordinovanie
- Chýbajú zdroje informácií pre návštevníkov (infotabule, propagačné materiály, informačné centrá)
- Slabý marketing služieb
- Komplikované vlastnícke vzťahy (2)
- Nejestvujú oficiálne táboriská, kúpaliská a prístavy pre vodákov
- Zlý prístup k vode na viacerých miestach
- Nepremávajú kompy a osobné lode
- Chýbajú požičovne člnov, bicyklov
- Chýbajú programové ponuky pre návštevníkov
- Nedostatočná komunikácia a spolupráca medzi jednotlivými sektormi, subjektmi a záujmovými skupinami (4)
- Nedostatočná cezhraničná spolupráca v oblasti cestovného ruchu
- Rozporné a nedostatočné rozvojové dokumenty
- Neexistuje spoločné plánovanie
- Rivalita v rámci obcí (1)

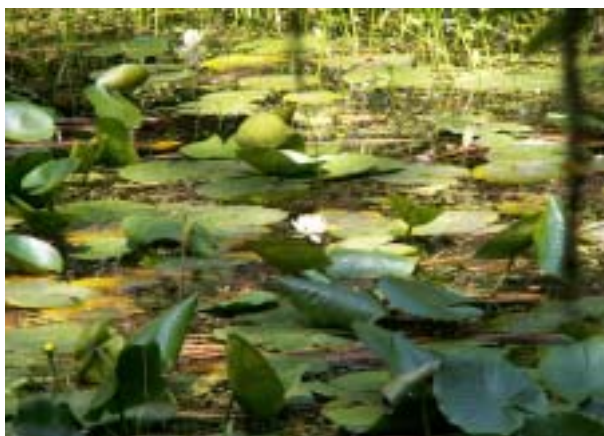
- Chýbajú územno-plánovacie dokumentácie – ÚPD a PHSR v obciach (5)
- Sezónnosť – iba cca 5 mesiacov počas roka je možné rekreačne využívať územie
- Nekontrolované zarastanie medzihrádzového priestoru
- Nie je chránená pôvodná architektúra, chýba duch miesta
- Nekontrolovaný výrub drevín
- Nie je zhotovená turistická mapa
- Nie je podchytené ľudové umenie (rómska hudba)

Ohrozenia

- Môže dôjsť k oslabeniu spolupráce
- Zhoršuje sa demografická situácia

Príležitosti

- Príprava spoločného kalendára aktivít-mesačný/ročný
- Plavba na pltiach
- Obnova pontónov
- Organizovanie festivalov s prepojením cez vodu, cez hranice
- Príprava zážitkových programov
- Obecné dni tematicky pripravované (jahodové, marhuľové, hroznové, slivkové, lokšové, klobásové, dyňové)
- Širšia spolupráca s cirkvami
- Viac vyzdvihovať, propagovať, ponúkať miestnu kuchyňu
- Pripraviť Medzibodrožský vinársky festival (nie len tokajské vína, ale aj iné, miestne odrody)
- Vytvorenie miestnej značky pre produkty (potravinárske, remeselné, aj služby)
- Informovanosť sa zvýši, ak bude fungovať spoločná internetová stránka
- Cielená environmentálna a regionálna výchova na všetkých úrovniach (sprievodcovia, miestni aktivisti, facilitátori)
- Zatraktívnenie územia vybudovaním zelených oddychových zón
- Plavba na člnoch
- Viac spoločných stretnutí
- Regionálne, environmentálne, odborné vzdelávanie

Najzávažnejšie problémy

Na základe tejto analýzy boli stanovené tieto najzávažnejšie problémy:

1. Chýba ucelený a koordinovaný informačný systém, je nedostatok informácií, znalostí a komunikácie (9)
2. Chýbajú územno-plánovacie dokumentácie – ÚPD a kompletne PHSR niektorých obcí (5)
3. Medzi jednotlivými sektormi, subjektmi a záujmovými skupinami je nedostatočná spolupráca (4)
4. V regióne sú nedostatočné ponuky programov a služieb pre návštevníkov (3)
5. Zlý prístup k vode je spôsobený zanedbaním a nekosením/nespášaním brehov a pastvín, prostredie je znečistené čiernymi skládkami (3)
6. V PHSR chýbajú aktivity, ktoré robia aj iné organizácie, nielen samospráva

Pre oblasti definované predchádzajúcou analýzou je potrebné stanoviť len strategické ciele pre región, obce vypracujú PHSR a ÚPD a zosúladiť ich s regiónom.

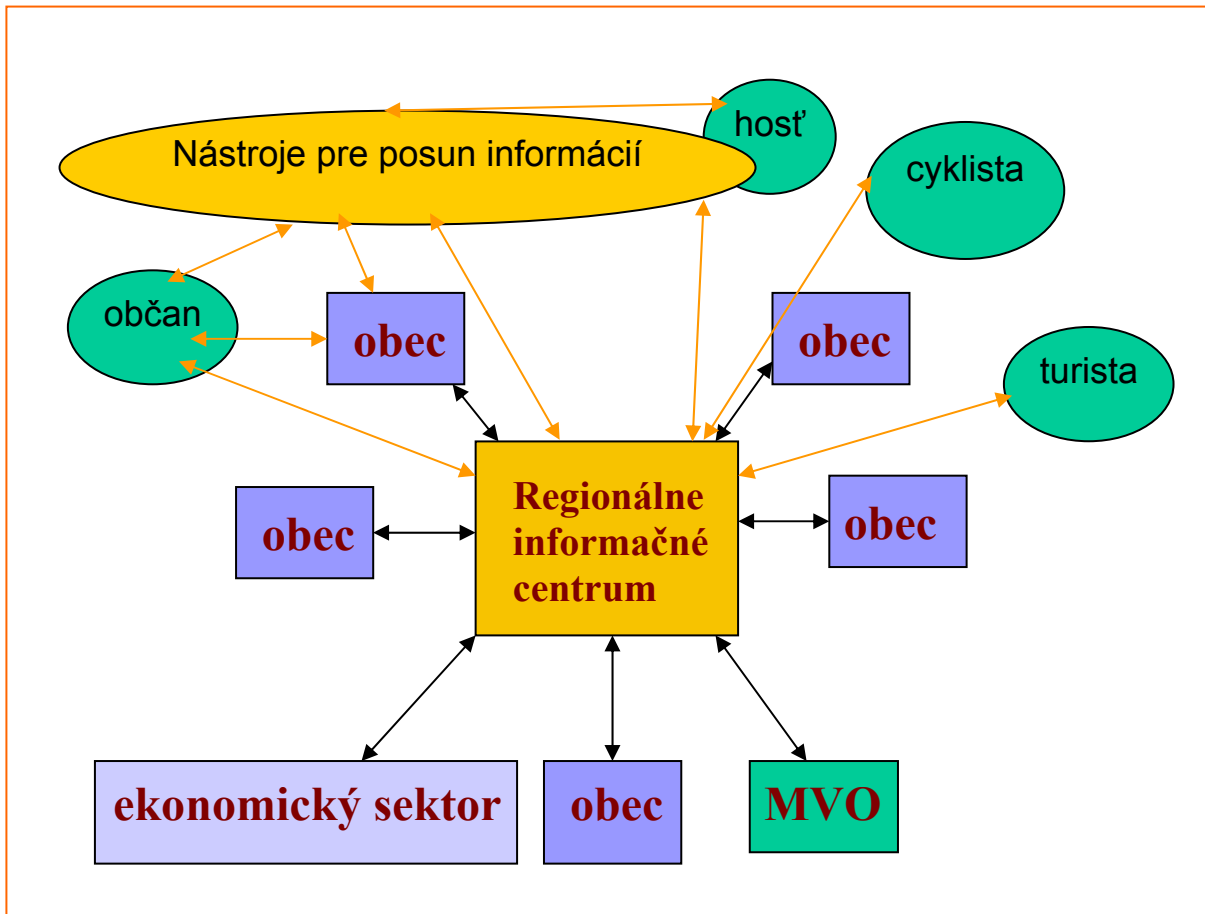
V Zlatom strapci k interiéru pristupujú tvorivo

Komunikačný a informačný systém pre Medzibodrožie

Paulína Urdová a Silvia Szabóová predstavili komunikačný a informačný systém tak, ako bol navrhnutý a realizovaný v Mikroregióne Hornád. Návrh bol odsúhlasený prítomnými zástupcami. Prítomní sa predbežne dohodli na tom, že pre dané územie sú potrebné min. 3 komunikačno-informačné centrá. Na ďalšom stretnutí ich budeme bližšie špecifikovať, čo sa týka miesta aj personálneho zabezpečenia.

Čo k vytvoreniu a fungovaniu systému potrebujeme:

- **Regionálne informačné centrum – miesto a koordinátor**
- **V obciach (MVO, inštitúciách) kontaktná osoba pre posun informácií**
- **Nástroje pre posun informácií (regionálna web-stránka, infopanely v obciach, noviny, informačné a propagačné materiály)**

Regionálne informačné centrum

- **Výmena informácií medzi samosprávami navzájom**
- **Organizovanie regionálnych aktivít**
- **Kalendár aktivít**
- **Regionálna web-stránka s prepojením na iné stránky**
- **Noviny alebo občasník**
- **Informačné brožúry**
- **Predaj pohľadníc, suvenírov, máp, literatúry**
- **„horúce správy“**

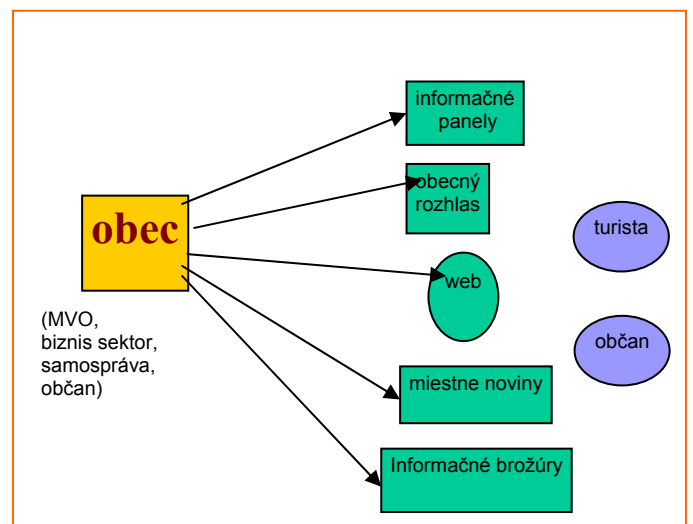

Schéma komunikačno-informačného systému K-I-S

Ponuky z Nyíregyháza

Tibor Szeman, riaditeľ Environmentálneho centra Medzibodrožia a externý konzultant o.z. SOSNA sa v septembri 2006 zúčastnil pracovného stretnutia projektových partnerov v Maďarsku, organizovaného v rámci projektu Vodná a vidiecka turistika bez hraníc. Na stretnutí prezentoval doterajší priebeh implementácie projektu na slovenskej strane a prednášal o spoločenskom, hospodárskom a kultúrnom dianí na slovenskej časti Medzibodrožia, v cezhraničnom kontexte.

Podnety z diskusie súvisiace s našim projektom:

1. Kazai Béla – Zöld Kerék Alapítvány, Nyíregyháza
  - má záujem o elektronický adresár potenciálnych partnerov z Medzibodrožia
2. Búzás Károly – TUTI-Turista és Természetjáró Információs Egyesület, Budapest,
  - koordinátor systému EUROVELO (Európska sieť cyklistických trás) :
<http://www.eurovelo.hu/index.htm> alebo http://www.ecf.com/14_1
  - má záujem o zoznam existujúcich cyklotrás, návrh cyklistických destinácií, ubytovacích možností, organizácií,
  - navrhuje rozšírenie siete EUROVELO aj v Hornom Medzibodroží,
  - návrh na zorganizovanie cyklotúry s názvom „**Bodrogparti bringaparti**“ v roku 2007, nájsť partnerov, sponzorov, začať organizáciu projektu,
  - Hanusz Árpád, predseda Falusi Turizmus Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Szervezete mal nasledujúce ponuky: **prieskum systému kvality a certifikačného postupu ubytovania** v súkromí, ich porovnanie, pre účel vypracovania systému kvality v rámci projektu, **náučné pobyty v HU – vinár zo SK k vinárovi v HU, certifikácia aspoň 10 ubytovaní v domácnosti** na slovenskej strane. Otázkou je, kto bude hradiť náklady na certifikáciu týchto ubytovacích kapacít, pretože v projekte na to nie sú zdroje, **možnosť rozbehnutia vzdelávania ukončeného európskym certifikátom** v oblasti vidieckej turistiky, ubytovania a služieb z maďarských rozpočtových zdrojov.

Ekologická turistika

„Ekologická turistika je jedným z najrýchlejšie sa vyvíjajúcich typov cestovania, pretože ľudia chcú viac nezávislosti,“ povedal Dale Galvin, viceprezident medzinárodnej ekologickej organizácie Rare. Zatiaľ čo cestovanie v štýle „adventure“ dáva väčší dôraz na adrenalinový aspekt turistiky, ekoturistika chce ponúknuť cestovateľom zodpovednú návštevu na miestach mimo obvyklých turistických trás.

Je na našej zodpovednosti, do akej miery ekologické bude naše cestovanie. Tu sú najdôležitejšie pravidlá:

1. **Získajte čo najpodrobnejšie informácie.**
2. **Odneste si iba fotografie a zanechajte iba svoje stopy (nepoškodzuje prírodu).**
3. **Míňajte peniaze v miestnych komunitách.**
„Podpora miestnej ekonomiky je kľúčovou súčasťou eko-turistiky,“ hovorí Dale Rosset z New Jersey Audubon Society. Väčšina cestovateľov nezamestnáva ľudí z miestnych komunít, čím sa znižuje ich zainteresovanosť na ochrane prírodných oblastí.
4. **Chráňte prírodné zdroje.**
5. **Choďte čo najviac pešo.** Je to dobré cvičenie, skvelé na prehliadku pamiatok a znižuje spotrebu benzínu. A navyše je to zadarmo! Väčšina ekoturistických destinácií pre cestovateľov k tomu pridáva možnosť prenajať si bicykel.
6. **Zostávajte na vymedzenej trase.** Nie ste cestovateľ, ktorý objavuje neznáme teritórium. Tým, že sa budete držať turistického cesty, získate istotu, že nevyplašíte žiadny ohrozený

druh, nepošliapete vzácné kvetiny a nenarušíte niečie teritórium.

7. **Zoznámte sa s miestnou kultúrou.** Pokiaľ nebudete stále na pláži či na výlete v divočine, snažte si nájsť čas na zoznámenie sa s miestnym regiónom. Keď navštívite informačné centrum alebo si prenajmete miestneho sprievodcu, budete miestu vášho pobytu lepšie rozumieť.
8. **Používajte čo najmenej znečisťujúce spôsoby dopravy.**
9. **Jedzte a ochutnávajte miestne produkty.**

Zaujímavé internetové stránky

A Hernád, ami öszeköt - Rákóczi emlékhelyek nyomában

<http://www.cyklorakoci.wz.sk>

Gyertek velünk kerékpáron a 18. század elején lejátódott kuruc felkelés nyomában
Több mint 250 km áll előttünk a II. Rákóczi Ferenc életének fontos helyszíneit a szlovákiai Borsival és Kassával öszekötő utakon.

Nasledujúca stránka je zaujímavá skôr kvôli tomu, že tam nie je ani zmienka o Latorici a Bodrogu a teda je načase to zmeniť! Tu je úryvok zo stránky:

A víziturizmus szempontjából azok a folyók az ideálisak, amelyeken több napos túrát lehet tenni, amelyek nehézségi foka ZW és WW I között van, amelyekben a vízi turizmusra alkalmas időszakban (május - szeptember) elegendő víz van, amelyek érdekes, természetes, emberi tevékenység által nem károsított környezetben át vezetnek.

Ilyen folyók közé tartozik Kelet Szlovákiában a Poprád, Hernád (Hornád), Torysa, Tapoly (Topľa), Ondava és a Laborc (Laborec), Közép Szlovákiában a Garam (Hron), Árva (Orava), Sajó (Slaná), Nyugat Szlovákiában a Vág (Váh), Nyitra (Nitra), Kis-Duna (Malý Dunaj) és a Nagy-Duna (Dunaj) .

<http://www.slovakiatourism.sk/article?id=952&category2=20&lang=hu>

PREDSTAVUJEME

Filokália - a jó szeretete

Jelszavunk: „Nem csak kenyérral él az ember!”

Célunk, hogy rendszeresen adjunk lehetőséget a fejlődni akaróknak. Azoknak: akik szoktak gondolkodni; akikben kérdések vetődnek fel s e kérdésekre igaz válaszokat keresnek; akik szeretnének találkozni értelmes emberekkel és alkalmasak is e találkozásra; akik a szellemi értékeket nem alacsonyítják gazdasági kérdéssé; akik nem okoskodni, hanem okosodni akarnak; akik becsületesen akarnak élni; akik tudják, hiszik és vallják: „Nemcsak kenyérral él az ember!”

Programjaink

- Évente két tudományos témájú előadást és két koncertet szervezünk
- Minden éven 100 fős gyermektábort szervezünk és bonyolítunk le.
- Gyermekcsoportunkkal megemlékezünk a Mikulásról és készülünk a karácsonyra egy-egy betlehemessel vagy kis színdarabbal.
- Farsangi jelmezes versenyt és játékot, a felnőtteknek, pedig bált szervezünk.
- Nemzeti ünnepeinken megemlékező műsorokat
- Lelkes aktivistáink számára kirándulásokat szervezünk.
- Színházlátogatásokat bonyolítunk le.
- Segítünk a nyelvtanulóknak külföldi intenzív kurzusokkal.
- Készülő félben van egy könyvtár

Trošku o tom, ako sme vznikali:

Niekoľko kamarátov po skončení vysokej školy sa koncom deväťdesiatych rokov vrátilo do svojej rodnej zeme, do Medzibodrožia. V tomto regióne nebola možnosť cieľavedomého stretávania sa. Títo ľudia si vytvorili malé samovzdelávacie stretnutia. Časom začal byť veľký záujem o tieto stretnutia sa, preto túto možnosť ponúkli aj pre širokú verejnosť. Vzhľadom na veľký záujem bolo potrebné zabezpečiť aj finančné prostriedky pre dostatočnú úroveň týchto stretnutí. V roku 2001 sa táto skupina úradne zaregistrovala pod názvom FILOKALIA, čo znamená láska dobroty (A jó szeretete). Od toho času pravidelne organizuje odborné a všeobecné vzdelávania na celodenných stretnutiach. Popritom šíri informácie pre občanov o spoločenskom živote, o možnostiach štúdií .... totiž väčšina ľudí má aj dnes nedostatok informácií. Činnosť bola nasmerovaná v prvom rade pre inteligenciu žijúcu v našom regióne a pre nadanú zručnú mládež. V posledných dvoch rokoch sme sa začali venovať aj chudobným. V prvom rade to nie je nedostatok peňazí, ale neschopnosť narábania s peniazmi. Viac-menej sa jedná o mentálnu - morálnu chudobu. Preto sme týmto občanom umožnili prístup k potrebným znalostiam pre život. Osobitne sa zaoberáme deťmi žijúcimi v týchto rodinách. Usporadúvame tvorivé dielne, hravé stretnutia, kde uprednostňujeme osobný kontakt s nimi. Majú možnosť odpozorovať najzákladnejšie prvky spoločenského správania sa. Máme rozpracovaný projekt „S vami pre vás“ pre sociálne slabšiu vrstvu. Nie je to o peniazoch. Chudobní potrebujú oveľa viac: osobností, dobrých ľudí, pri ktorých sa naučia správne mu životu.

Tóth Mihály, filokalia.c@stonline.sk

ČO SME VIDELI V MEDZIBODROŽÍ

DOBRÁ FOTKA POVIE VIAC

Máte aj vy zaujímavé fotografie z akcií, z prírody alebo histórie? Chcete ich uverejniť a pochváliť sa ostatným? Pošlite ich na sosna@changenet.sk

Pre detských prispievateľov, ktorých fotografie uverejníme, máme pripravené odmeny.

Kto vytvorí logo Medzibodrožia ?

Každé územie malo už aj v dávnych časoch svoju vlajku a erb. Boli to znaky, s ktorými sa vedel stotožniť každý obyvateľ toho územia, bol to spôsob, ako posilniť identitu. V dnešných časoch túto úlohu preberá logo – grafický znak vystihujúci podstatu určitého územia, ale aj firmy alebo akcie.

Pre zlepšenie obrazu Medzibodrožia navonok a posilnenie jeho identity, ale aj marketingu jeho potenciálov, je potrebné vytvoriť logo Medzibodrožia. Logo, ktoré by smerom „von“ k návštevníkom tvorilo určitú obchodnú značku kvality a smerom „dnu“ by posilňovalo identitu regiónu.

Občianske združenie SOSNA
v rámci projektu „Vodná a vidiecka turistika bez hraníc“ vyhlasuje

Súťaž

o najlepší návrh loga Medzibodrožia
pod názvom

KRAJ RIEK A VÍNA

Podmienky súťaže:

- Návrh musí byť dodaný v tlačenej aj elektronickej podobe (CD)
- Rozmer A4 + ukážky v zmenšenej podobe (ako na hlavičkový papier)
- **Termín dodania / ukončenie súťaže: 15. november 2006**

Návrhy posúdi odborná 9-členná komisia a najlepší návrh bude ocenený propagačným balíkom. Autor sa zároveň zúčastní veľkej propagačnej plavby po Bodrogu od prameňa po Tokaj na jar 2007.

Návrhy posielajte do 15. novembra 2006 poštou na adresu:

občianske združenie SOSNA
Zvonárska 12, 040 01 Košice

sosna@changenet.sk, www.sosna.sk

055/6251903

Spravodaj je pripravovaný raz mesačne pre potreby projektu Vodná a vidiecka turistika bez hraníc z programu INTERREG IIIA. Príspevky posielajte na sosna@changenet.sk. Vydáva o.z. SOSNA, Zvonárska 12, Košice, 055/6251903, www.sosna.sk